

KANSALLINEN ENNALLISTAMISSUUNNITELMA

Kansallisen ennallistamissuunnitelman tilannekatsaus metsänäkökuulmasta

Erno Järvinen, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvoston kokous 29.9.2025

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

EU:n ennallistamisasetus tuli voimaan

18.8.2024

- Ennallistamisasetuksen taustalla EU:n biodiversiteettistrategia sekä maailmanlaajuiset luontotavoitteet
- Asetuksen artikkelit liittyvät luonto- ja lintudirektiiviin, vesipuitedirektiiviin ja meristrategiadirektiiviin toimeenpanon tehostamiseen sekä EU:n biodiversiteettistrategian ennallistamista koskevien tavoitteiden toteuttamiseen
- Kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen kaksi vuotta aikaa asetuksen voimaantulosta, jonka jälkeen komissiolla on puoli vuotta aikaa antaa huomionsa, minkä jälkeen jäsenmailla on vielä puoli vuotta aikaa viimeistellä suunnitelma
- Suunnitelma laaditaan valtioneuvostossa ympäristöministeriön johdolla
- Artiklakohtaisissa teemaryhmissä päävastuut suunnitelman osien laatimisesta jakautuvat YM:n ja MMM:n kesken, muut ministeriöt osallistetaan sektorivastuiden mukaisesti
- Sidosryhmät osallistetaan laajapohjaisesti koko valmistelun ajan erillisen suunnitelman mukaisesti ja teemakohtaiset tarpeet huomioiden
- Asetusteksti löytyy [täältä](#)

Kokonaistavoite (Artikla 1.2): ennallistamistoimenpiteet kattavat
2030: > 20 % unionin maa- ja merialueista
2050: kaikki ennallistamisen tarpeessa olevat ekosysteemit

Ennallistamistavoitteet ja velvoitteet (Artiklat 4-12)

Art. 4

Luontodir.
luontotyypit
ja -ryhmät
(Liite I)

Art. 4 ja 5

Luonto- ja
lintudir.
lajien
elinympäris-
töt

Art. 5

Merielin-
ympäristöt
(Liite II) ja
-lajit (Liite
III)

Art. 8

Kaupunki-
ympäristöt

Art. 9

Joki-
yhteydet

Art. 10

Pölyttäjät

Art. 11

Maatalous-
ympäristöt

Art. 12

Metsät

Toteutuksen puitteet

Kansalliset ennallistamis-
suunnitelmat (Art. 14–17, 19)

Seuranta ja raportointi
(Art. 20–21)

Sidosryhmä-yhteistyö

Erillisen
osallistamissuunnitelman
mukaisesti

Biodiversiteettiohjausryhmä

Biodiversiteettityöryhmä

Kansliapäällikön vetämä ohjausryhmä

Projektiryhmä
Teemaryhmien puheenjohtajat

Maa- ja sisävesiluontotyytit sekä lajien
elinympäristöt (4 Art.)
ja virtavedet sekä tulvatasanteet (9 Art.)

Meriluonnon tilan parantaminen
(5 Art.)

Kaupunkiympäristöt (8 Art.)

Maatalousympäristöt (12 Art.) ja
pölyttäjäkannat (10 Art.)

Metsäluonto (12 Art.)

Lainsäädäntö- hanke

Suunnitelman valmistelu,
osallistaminen,
päättöksenteko,
muutoksenhaku

Kunkin työryhmän
tunnistamat
muutostarpeet
lainsäädäntöön

Ennallistamisasetuksen keskeiset artikkelit metsänäkökulmasta

- Keskeiset artikkelit metsänäkökulmasta:
  - *Artikla 4 (ja 5)* Maa-, rannikko- ja makean veden ekosysteemien (sekä meriekosysteemien) ennallistaminen ja palauttaminen sekä turvaaminen ja lajien elinympäristöt
  - *Artikla 12* Metsäluonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden vahvistaminen
- Lisäksi liittymäpintaa:
  - *Artikla 10* Pölyttäjäkantojen ennallistaminen (→ metsäpölyttäjät)
  - *Artikla 11* Maatalouden ekosysteemien ennallistaminen (→ vettämisyhdistykset suometsissä)

4 Art.: maa- ja sisävesiluontotyytit sekä lajien elinympäristöt päätavoite

Jäsenvaltioiden on varmistettava:

- a) Liitteessä I lueteltujen **luontotyyppien**, eli direktiiviluontotyyppien, osalta hyvässä tilassa olevan pinta-alan lisääntyminen, kunnes vähintään 90 % on hyvässä tilassa ja saavutetaan kunkin luontotyytin suotuisa viiteala jäsenvaltion kullakin luonnonmaantieteellisellä alueella
- b) Kasvava kehityssuunta kohti luonto- ja lintudirektiivin **lajien** maa-, rannikko-, ja makeanveden elinympäristöjen riittävää laatua ja määrää (jotta niiden suotuisa suojelutaso on mahdollista saavuttaa)

Artikla 4 Maa-, rannikko- ja makeanveden ekosysteemien ennallistaminen: ennallistamis- ja palauttamisvelvoitteet

Ennallistamistoimenpiteet alueilla, joilla luontotyyppin **tila ei ole hyvä**

- Vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 % luontotyyppien kokonaispinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa
  - etusijalla Natura-verkostossa toteutettavat toimenpiteet
- Vuoteen 2040 mennessä vähintään 60 % ja vuoteen 2050 mennessä vähintään 90 % kunkin luontotyyppiryhmän pinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa

Luontotyyppien **palauttaminen** alueilla, joilla luontotyyppiä ei esiinny, tavoitteena saavuttaa **suotuista viitealaa** (FRA, favourable reference area)

Artikla 4 Maa-, rannikko- ja makeanveden ekosysteemien ennallistaminen: lajien elinympäristöt ja tietopuutteiden paikkaaminen

- Luontodirektiivin liitteiden II, VI ja V sekä lintudirektiivin **lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän** saavuttaminen
- Varmistettava, että **luontotyyppien tila tiedetään** vuoteen 2030 mennessä vähintään 90 %:lla ja vuoteen 2040 mennessä kaikkien luontotyyppien koko pinta-alalla

Artikla 4 Maa-, rannikko- ja makeanveden ekosysteemien ennallistaminen: heikentämättömyysvelvoite

- **Estettävä merkittävä heikkeneminen**
  - Alueilla, joilla on parannettu luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen tilaa ennallistamalla tai palauttamalla alueita
  - Koskee esiintymiä, joiden tila on hyvä
  - Koskee esiintymiä, jotka ovat tarpeellisia sen varmistamiseen, että luontotyyppien hyvässä tilassa olevan pinta-alan lisääntyä, kunnes vähintään 90 % on hyvässä tilassa ja saavutetaan kunkin luontotyyppin suotuisa viiteala kullakin luonnonmaantieteellisellä alueella sekä saavutetaan kasvava kehityssuunta kohti lajien elinympäristöjen riittävää laatua ja määrää
- **Vaihtoehtoinen soveltaminen:** Heikentymättömyysvaatimusta voidaan soveltaa kunkin luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyyppin ja lajien elinympäristön osalta, kun muuta vaihtoehtoa ei ole; edellyttää hyvittämistä ja seurantaa
- Ei velvoitetta Natura-verkoston ulkopuolisilla alueilla, jos: a) ylivoimainen este; b) elinympäristön väistämätön muutos ilmastonmuutoksesta johtuen; c) erittäin tärkeän yleisen edun mukainen suunnitelma tai hanke, jolle ei ole vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja; d) kolmansien maiden toimista tai laiminlyönnestä johtuva heikentyminen

Suomessa on 68 luontodirektiivin luontotyyppiä

Itämeren rannikon luontotyyppiä ja dyyniluontotyyppiä, esim. variksenmarjadyynit (2140)

Perinnebiotooppeja, kallioluontotyyppiä, tunturiluontotyyppiä jne.

Metsäluontotyyppiä, esim. harjumetsät (9060), lehdot (9050)

Suoluontotyyppiä, esim. puustoiset suot (91D0*)

Sisävesiluontotyyppiä esim. karut kirkasvetiset järvet (3130)

Kuvat: Aija Kukkala, Juho Kotanen, Anne Raunio, Seppo Tuominen

Metsiin linkittyvät luontotyypit

- **Metsät (ryhmä 4):** boreaalinen luonnonmetsä, harjumetsä, lehto; lisäksi jalopuumetsät, maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät, tunturikoivikot, raviini- ja rinnelehdot, vanhat tammimetsät
- **Suot (ryhmä 1, kosteikot):** puustoiset suot, aapasuot, keidassuot, metsäluhdet, lähteet ja lähdesuot, letot...
- **Sisävedet ja meret (art 5):** vesien tilan parantamistoimenpiteet tehdään suurelta osin maalla, esim. metsätalouden vesiensuojelun ja valuma-alue suunnittelun keinoin
- **Muita:** tulvametsät, metsäiset dyynit, jne. ...

Lisätietoja:

- Luontodirektiivin luontotyypit Suomessa: [Suomen ympäristökeskuksen raportteja 32/2025](#)
- EU:n luontodirektiivin luontotyyppien tilan parantaminen – Selvitys sitoumusten edellyttämistä toimista [LUODSI-HANKKEEN LOPPURAPORTTI](#)

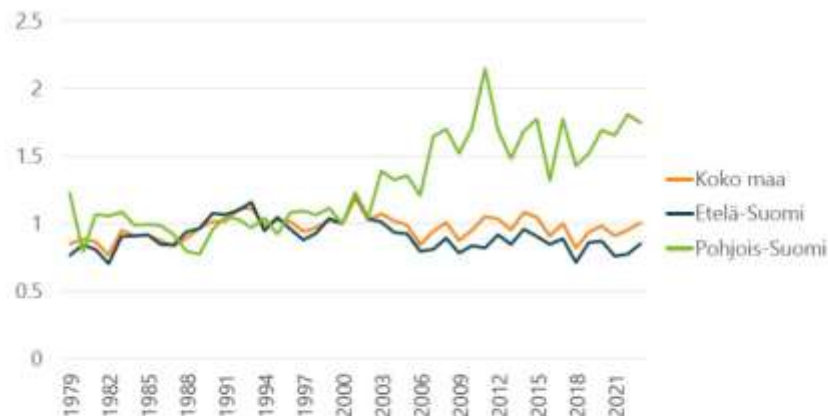
Artikla 12 Metsäekosysteemien ennallistaminen

- Ennallistamisasetuksen tavoitteena on parantaa metsäluonnon monimuotoisuuden tilaa myös suojelualueiden ulkopuolella.
- Saavutettava kansallisella tasolla indikaattorien **kasvava kehityssuunta**, kunnes saavutetaan **tydyttävät tasot**
- Kaikille **pakollinen** indikaattori: yleisten metsälintujen indeksi
- Valinnaiset indikaattorit, joista **valittava 6**:
  - Kuolleet pystypuut
  - Kuolleet maapuut
  - Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus (koskee puuntuotannon metsiä)
  - Metsien kytkeytyneisyys
  - Orgaanisen hiilen määrä
  - Sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat luontaiset puulajit
  - Puuston monilajisuus

Yleisten metsälintujen indeksi

Määritelmä: Metsälintuindikaattori kuvaa yleisten metsälintujen runsauden kehityssuuntaa eri puolilla Eurooppaa ajan mittaan. Kyseessä on yhdistetty indeksi, joka on luotu Euroopan metsäluontotyypeille ominaisten lintulajien havaintotietojen perusteella. Indeksi perustuu kunkin jäsenvaltion lajiluetteloon (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva:

Kärkkäinen ym. 2024/Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus
(Aineisto: luonnontila.fi)

Kuva on tuotettu #Monimetsä-hankkeessa

Kuolleet pystypuut ja kuolleet maapuut

Määritelmät:

Kuolleet pystypuut -indikaattori osoittaa kuolleiden pystypuiden biomassan määrää (m³/ha) metsässä ja muualla puustoisella maalla (Asetus (EU) 2024/1991).

Kuolleet maapuut –indikaattori osoittaa maahan kaatuneiden puiden biomassan määrää (m³/ha) metsässä ja muualla puustoisella maalla (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva:

Kuolleen pysty- ja maapuun tilavuuden kehitys puuntuotannon metsissä metsämaalla:

	Pystypuu, m ³ /ha			Maapuu, m ³ /ha		
	E-S	P-S	Koko maa	E-S	P-S	Koko maa
VMI9	0,8	1,3	1,0	1,9	6,4	3,9
VMI13	1,4	1,2	1,3	3,4	4,0	3,6

Kuva on tuotettu #Monimetsä-hankkeessa

Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus

Tilannekuva:

- Eri-ikäisrakenteisia metsiä on 26 000 ha (0,14 %) puuntuotannon metsämaalla (VMI13, vuodet 2019-2023)
- Eri-ikäisrakenteisen metsän hakkuita tehty 28 000 ha edellisellä 10-vuotiskaudella
- Metsänkäyttöilmoitusten (aikomukset) mukaan poiminta- ja pienaukkohakkuita vuoden 2014 jälkeen yli 180 000 ha
- Metsänkäyttöilmoitusten mukaan jatkuvan kasvatuksen osuus kaikista hakkuista (3,5 %) on lisääntynyt
- Jatkovaa kasvatusa käytetään eniten Pohjois-Suomessa
- Valtio käyttää muita omistajaryhmiä useimmin jatkuvaa kasvatusa omissa metsissään

Määritelmä: Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus -indikaattori osoittaa niiden metsien osuuden puun hankintaan käytettävissä olevista metsistä, joiden ikärakenne on vaihteleva verrattuna metsien tasaiseen rakenteeseen (Asetus (EU) 2024/1991).

Metsien kytkeytyneisyys

*Määritelmä: Metsien kytkeytyneisyys -
indikaattori osoittaa metsien peittämien
alueiden tiiviyttä. Se määritetään välillä 0-100
(Asetus (EU) 2024/1991).*

Tilannekuva:

- Forest Europe -prosessissa tuotetaan kaksi kytkeytyneisyysindeksiä, Forest area density (FAD) ja Forest patch size
- Tarkasteluissa käytetty metsästä FAO:n FRA-määritelmää (esim. uudistusalat ja taimikot ovat mukana)
- Arviot FAD-indeksille (toistettuna SoEF-raportin tarkastelut kansallisella aineistolla):

	96 m resoluutio	16 m resoluutio
Rare	0,01 %	0,01 %
Patchy	0,85 %	0,89 %
Transitional	3,19 %	3,53 %
Dominant	21,44 %	26,76 %
Interior	35,67 %	55,48 %
Intact	38,84 %	13,33 %

- Arviot metsäalan jakautumisesta prosenttiosuuksiin yhtenäisen metsäalueen pinta-alan (forest patch size) mukaan:

	96 m resoluutio	16 m resoluutio
Alle 100 ha	3,4 %	2,7 %
100-1 000 ha	2,3 %	2,4 %
1 000-10 000 ha	2,5 %	2,8 %
10 000-100 000	2,4 %	3,1 %
>100 000	89,3 %	89,0 %

Sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina luontaiset puulajit

Määritelmä: Metsien ja muun puustoisien maan osuus, joissa luontaiset puulajit ovat valtalajina (peitteisyys > 50 %) (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva:

- VMI13 (vuodet 2019–2023) mukaan vieraspuulajin metsiä on 28 000 hehtaaria (0,1 % metsämaan alasta), näistä
  - 19 000 hehtaaria on lehtikuusivaltaisia metsiä
  - 8 000 hehtaaria on kontortamäntyvaltaisia metsiä
- Näissä arvioissa vallitseva puulaji on määritetty pohjapinta-alaosuuden, ei latvuspeiton mukaan
- Määritelmän mukaan lehtikuusi voitaisiin mahdollisesti luokitella luontaiseksi puulajiksi

Kuva on tuotettu #Monimetsä-hankkeessa

Puuston monilajisuus

Määritelmä: Puuston monilajisuus – indikaattori kuvaa metsäalueella esiintyvien puulajien keskimääräinen lukumäärä (indeksi) (Asetus (EU) 2024/1991).

Tilannekuva:

- Metsien pinta-ala puulajien lukumäärän mukaan (VMI13, vuodet 2019-2023):

Puulajien lkm	Ala, 1000 ha	%
1	7702	34
2-3	13459	60
4-5	1354	6
6+	28	0
Yhteensä	22543	100

Kuva on tuotettu #Monimetsä-hankkeessa

Orgaanisen hiilen määrä

Määritelmä: Orgaanisen hiilen määrä – indikaattori kuvaa orgaanisen hiilen määrää (tonnia orgaanista hiiltä/ha) karikkeessa ja kivennäismaaperässä 0-30 cm:n syvyydessä metsäekosysteemissä.

Tilannekuva:

- Suomalaisen maaperän keskimääräisen hiilivaraston estimaatti on 50 000 kg/ha (?). Pitkällä aikavälillä maaperän hiilivarasto on hyvin stabiili.
- Viime vuosina kivennäismaametsien maaperän hiilivarasto on pienentynyt.

Kuva on tuotettu #Monimetsä-hankkeessa

Lähtökohtia

- Ennallistamisasetusta toimeenpannaan jo Suomessa, mutta nykytoimien mittakaava ja resurssit riittämättömiä
- Valtionmailla/suojelualueilla toimenpiteet nopeasti aloitettavissa
- Vapaaehtoiset keinot keskeisenä osana ennallistamisasetuksen toimeenpanon keinovalikoimaa
- Seuranta riittämätöntä ja tietopuutteet edelleen suuria
- Vaikutukset ja kustannukset arvioitavissa vasta kun toimeenpanon keinot päätetty. Suomessa hyvää priorisointiosaamista. Toimien vaikuttavuuden varmistaminen tärkeää myös jatkossa.
- Yksityisen rahoituksen mukaan saaminen tärkeää: luonnonarvomarkkinoiden mahdollisuudet

Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen tilan parantaminen talousmetsissä, esimerkkejä

- Ohjeistukset lajien huomioon ottamiseen metsätaloudessa:
  - [Uhanalaisten lajien huomioiminen](#)
  - [Metsänkäsittely ja linnusto](#)
- [METSO](#)n ja [Helmin](#) toimeenpano
- Metsätalouden kannustejärjestelmä eli Metka-tuet [elinympäristöjen hoitoon ja kunnostukseen](#) -

Kuvat on tuotettu #[Monimetsä-hankkeessa](#)

Moniin metsäindikaattoreihin vaikutetaan metsän- ja luonnonhoidon keinoin

- Kuolleen puun säästäminen ja lisääminen
- Säästöpuiden määrä ja sijoittelu
- Suojavyöhykkeet
- Arvokkaiden elinympäristöjen säästäminen nykyistä kattavammin
- Taimikonhoidon, harvennuksen ja metsänuudistamisen keinot
- Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen

Kuva on tuotettu [#Monimetsä-hankkeessa](#)

Ohjauskeinoja

- Informaatio-ohjaus, kuten [metsänhoidon suositukset](#), [luontotieto](#), [paikkatietoaineistot](#) ja -työkalut
- Metsänomistajien neuvonnan vahvistaminen
- Koulutus
- Luontotiedon kehittäminen
- Lainsäädännön muutokset
- Kannusteiden kehittäminen
  - Metsätalouden kannustejärjestelmä
  - Verotus
- Hiili- ja luonnonarvomarkkinat

Kuva on tuotettu [#Monimetsä-hankkeessa](#)

Miksi on tärkeää parantaa talousmetsäluonnon tilaa?

- Monimuotoiset metsät sietävät paremmin muutoksia ja sopeutuvat esimerkiksi ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin.
- Huolehtimalla luonnon monimuotoisuudesta varmistamme myös metsäelinkeinon toiminnan edellytyksiä.
- Monia toimenpiteitä tehdään jo nyt, mutta niitä on laajennettava.

Kiitos!

Lisätietoja:

MMM:n ennallistamissivut <https://mmm.fi/ennallistamisasetus>

YM:n ennallistamissivut <https://ym.fi/ennallistamisasetus>

Hankeikkuna <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM055:00/2024>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet